

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Recessionsangst. Pas på dagpengereformen!

Klindt, Mads Peter

Published in:
Politiken

Publication date:
2008

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Klindt, M. P. (2008). Recessionsangst. Pas på dagpengereformen! Politiken.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

SELMÅL. Siden 1980'erne er det danske arbejdsmarked blevet gearret til at afbøde en stor del af det tilbageslag, som uundgåeligt følger af en økonomisk krise. Men meget tyder på, at regeringens dagpengereform kan stikke en kæp i hjulet. Foto: Jens Dresling

Recessionsangst. Pas på dagpengereformen!

VK-regeringen har den seneste uge raslet med dagpengesablen. Meget tyder dog på, at reformer af dagpengesystemet kan udhule effekten af det fleksible arbejdsmarked.

ANALYSE

International sammenhæng forklarer man typisk de senere års kraftige fald i ledigheden i Danmark med virksomhedernes vidtstrakte dispositionsfrihed over for medarbejderne. Danske arbejdsgivere har – sammenlignet med f.eks. tyske eller svenske konkurrenter – let ved at skaffe sig af med overflødig arbejdskraft, og netop derfor tøver de ikke med at ansætte folk, når økonomien er i fremgang. På selv samme baggrund vil man dog kunne hævde, at ledigheden så også vil stige mere markant i Danmark end i vore europæiske nabolande, når recessionen for alvor sætter ind –

MADS PETER KLINDT

akkurat som det skete i 1980'erne og først i 1990'erne, hvor danske ledighedstal nåede op blandt de højeste i OECD-området.

MEN SÅDAN forholder det sig ikke mere: Udviklingen af overenskomsterne på det private arbejdsmarked har i hvert fald sikret, at de lokale parter i dag har langt flere redskaber til at takle en konjunkturedgang. For det første sker løndannelsen i dag i langt de fleste tilfælde på den lokale virksomhed, hvilket får hensynet til beskæftigelse til at spille en større rolle under lønforhandlinger.

For det andet har overenskomster siden 1993 og fremefter gradvis tilladt virksomheder og medarbejdere at indrette sig mere fleksibelt med hensyn til arbejdstid, omplacering af medarbejdere og efteruddannelse. Dette giver en række muligheder for at absorbere den nedgang i efterspørgslen på arbejdskraft, som må forventes under en kommende recession.

Arbejdstidsaftalen fra 1995 betyder f.eks., at den gennemsnitlige 37-timers arbejdsuge i dag kun er en årlig reference-norm og altså ikke længere skal opgøres fra uge til uge eller måned til måned. Virksomheder og medarbejdere kan på den baggrund aftale sig frem til oprettelsen af såkaldte timebanker, hvor de overarbejdstimer, som medarbejderne har lagt,

mens ordrebøgerne var fulde, afspadesres frem for at blive udbetalt i kroner og øre. Ordningerne betyder dermed, at virksomhederne slipper for en ellers budgetteret merudgift – og at det akutte pres for afskedigelser lettes.

Efteruddannelsessystemet kan på samme måde fungere som en 'virksomheds-økonomisk buffer' og altså fastholde beskæftigelse, fordi en del af lønudgiften til de medarbejdere, der er under efteruddannelse, refunderes af staten eller finansieres af de kompetenceudviklingsfonde, der blev oprettet med overenskomsterne fra 2007. Og dette vil oven i købet forbedre vækstbetingelserne på det længere sigt.

	1996	2001	2006
Afskedigelser	46 pct.	63 pct.	54 pct.
Fleksibel arbejdstid*	48 pct.	61 pct.	62 pct.
Personalemæssige røkeringer	51 pct.	66 pct.	60 pct.

*Herunder timebanker og arbejdsfordelingsordninger Kilde: DISKO-undersøgelserne, Aalborg Universitet - 8/430

Men betyder dette så, at den hellige grav er velforvaret? Desværre langt fra. For mens overenskomsterne er gjort mere fleksible og har givet de lokale parter flere tangenter at spille på, har stramninger af beskæftigelsespolitikken og dagpengesystemet gjort det vanskeligere at realisere aftaler om f.eks. fordeling af arbejdet.

For arbejdsgiverne har arbejdsfordelingsordninger samme fordele som timebankordninger. Man høster en besparelse på lønnen, sparer udgifterne forbundet med opsigelser og kan fastholde den viden om virksomheden, som de implicerede medarbejdere ligger inde med. For de ansatte er der dog klare forskelle. Til

forskil fra timebanker har ansatte på fordeling typisk ikke noget opsparet overarbejde. Den tid, som arbejdsugen forkortes med, koster altså ved kasse 1. Og arbejdsfordelingsordninger afhænger derfor som oftest af, at de deltagende har ret til supplerende dagpenge som kompensation for den nedsatte arbejdstid. Uden supplerende dagpenge bliver det indkomstmæssige tab for stort.

DISSE HAR regeringen, sammen med Dansk Folkeparti, de radikale og Liberal Alliance, imidlertid indskrænket, og de nye regler levner derfor ikke samme tidsrum for arbejdsfordelingsordningernes levetid som førhen – selv om det altså er nu, at der er brug for dem. For det andet betyder den stadig hårdere beskæftigelsespolitiske kurs, at dagpengemodtagere, herunder også folk på supplerende dagpenge, stadig mere ihærdigt skal dokumentere, at de står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Ansatte, der er på supplerende dagpenge som led i en arbejdsfordelingsordning, bliver altså indkaldt til enerverende rådighedssamtaler og mødt med konstante krav om at skulle søge job, til trods for at de indgår i tiltag, hvis hensigt det er at sikre beskæftigelse og konkurrenceevne. Konsekvenserne heraf har allerede vist sig: arbejdsfordelingsordninger er

blevet fravalgt med fyringer til følge. Et endnu større problem kan dog tænkes at melde sig, såfremt yderligere stramninger af dagpengereglerne mødes med krav om længere opsigelsesvarsler – således som f.eks. Dansk El-Forbund har bebudet, at de vil rejse.

Så ryger nemlig virksomhedernes omstillingsparathed og dermed også mulighederne for, at danske virksomheder på lidt længere sigt vil kunne konkurrere sig ud af lavkonjunkturen.

DAGPENGESTRAMNINGER, f.eks. en forkortelse af dagpengeperioden, vil isoleret set også kunne få en negativ indflydelse på beskæftigelsen, fordi det vil være ensbetydende med, at langt flere ledige vil falde ud af a-kasse-systemet og ind i konstanthjælpssystemet – med mindre forbrug og derfor også lavere efterspørgsel på arbejdskraft til følge. Et veludbygget socialt sikkerhedsnet er jo – når det kommer til stykket – med til at lægge en bund under den private efterspørgsel. Og det er en læresætning, som VK-regeringens planer om en markant forkortelse af dagpengeperioden ganske logisk vil udhule.

analyse@pol.dk

Mads Peter Klindt, ph.d.-studerende, Center for Arbejdsmarkedsforskning (Carma), Aalborg Universitet.

... Danmark som politistat

blevet så presset og de ansvarlige så stresse- de, at de ligesom den unge, men ret be- set jo ikke uansvarlige unge mand mister dømmekraften?

Man kan undre sig over, hvad der dog er sket med det danske samfund, siden det bliver så bange for sig selv. Samfundet frygter sig selv. Presse, politikere, politi og måske endda bander synes at have svunget sig op til et selvsving af uhyrlige dimensioner.

Hvad lavede TV 2 eksempelvis også der- ude på landet klokken langt ud på nat- ten?

Jagt og skud på landet har der jo da al- tid været. Men det er usmart at øve sig om natten.

Nuvel. Unge mennesker prøver tit grænser af. Bader midt om natten, balan- cerer på en statue, prøver at afsøge mu- ligheder og finde grænser. Det gør de sta- dig, også danske unge. Det normale sam- funds unge.

Selv på det mest konforme gymnasi- um vil man kunne finde nogle, der er lidt mindre konforme end de andre. Skal folk så traumatiseres for livet af den grund? Og hvad nu, hvis de ikke kan holde til det?

Hvad nu, hvis det sætter dem i stå? Gi- ver dem det knæk, der gør, at de ikke får deres studentereksamen, bliver til over- læger, folketingsmedlemmer, politifolk eller skolelærere, men til alkoholikere, til handlingslammede depressive socialkli- enter?

Hvor dyrt er det så, og hvad koster det samfundet at behandle sine unge på den måde? Formodentlig et tocifret antal mil- lioner for hver. Man må spørge, hvad det

vil koste samfundet at frygte sig selv.

DEN PROFESSIONELLE, erfarne politi- mand kunne have klarert situationen ved

“**Hvorledes er politiet blevet så presset og de ansvarlige så stressede, at de ligesom den unge – men ret beset jo ikke uansvarlige unge mand – mister dømmekraften?**

som oplyses. Pointen er: at det ved erfar- ne politifolk selvfølgelig godt.

Men hvad har bragt politiet til en så- dan nervøsitet, at det mister dømmekraf- ten?

Er det ikke nok, at et ungt menneske indimellem mister dømmekraften til at skelne mellem dag og nat? Har politiet, pressen og politikere ikke også mistet dømmekraften og evnen til at skelne? Hvem er det egentlig, der er normale, og hvem er egentlig afvigere?

POLITIET HAR vel andet at gøre end at sende 30-40 mand ud i en ophidselse,

som forhåbentlig har rødder uden for politiet. Vi må passe på, at samfundet ikke mister besindelsen på sig selv og på si- ne egne krav om, hvad der er normalt og passende. Vi må passe på ikke at eksclu- dere folk, når de opfører sig anderledes, end vi forventer. Når vi nu så gerne vil ha- ve, at der sker noget nyt og anderledes, noget innovativt.

Politiets pointe kan meget muligt være den, at det har brug for at træne terrorø- velser.

Så realistisk som muligt. En hvilken som helst undskyldning kan bruges. Poli- tiet militariseres, men bliver samtidig frygtsomt og nervøst, mister dømmekraft. Og det fører til angreb på den dan- ske befolkning. Så er spørgsmålet, om det er, hvad vi vil med det, der engang var en retsstat.

Være er det, hvis politiet som konse- kvens af politireformen skal opfylde re- sultatkontrakter. Man har påpeget, at po- litiet gennemsnitligt er nået en smule hurtigere frem ved opkald end tidligere. Det kan isoleret set siges at udgøre et re- sultat. »Operationen lykkedes, men pati- enten døde«, siger man i andre sammen- hænge.

Et andet resultat kan bestå i at undgå klager fra mishandlede borgere. Borgere, hvis status meget vel kan være den ikke blot at benytte sig af politiet som beskyt- tende 'public service', men også borgere, som nu får identitet som 'klagere'. Fra 'borger' over 'bruger' til 'klager'.

De unge mennesker i den pågældende anholdelse vil få meget svært ved at nå noget sted hen med deres klage, al den stund, at politiet hurtigt kan konstruere

undskyldninger for sin handle måde. Det er muligt, at en politiledelse på reflekte- ret vis kan tolke miskendte klager som misligholdte kontrakter. For de unge be- står en sådan politiledelse imidlertid af ledere, der er blevet ledere og ledere.

Danmarks største ressource har længe været den kapital af tillid, vi har mellem borgere og myndigheder. Som et billede på det har vi forestillinger om Danmark som en aneddam, hvor politiet engang hjalp vore ællinger over gaden.

Skal politiet opfylde den slags resultat- kontrakter om tillid og tryghed, må grundlaget været etiske regnskaber over retssikkerhed og ikke blot vurderinger af politibilers hastigheder.

GORM HARSTE

KRONIKEN I MORGEN

JØRGEN LETH
Filmfestival i Teheran

KRONIKEN I POLITIKEN

1. Kvindelige kunstnere fotograf Suste Bonné
2. Når de blå mærker mangler cand.mag. Eva Gamborg Nielsen
3. Uden rødder vælter vi i vinden tidl. folketingsmedlem (S) Anne Majken Hessner Thiam
4. Krig og fred i Afghanistan chefkonsulent, cand.scient.pol. Gunnar Olesen
5. Sex i Gud og Gud i sex sognepræst Poul Joachim Stender
6. Omlæg operationen i Afghanistan oberstløjtnant Nicolas T. Veicherts
7. Mit liv som ufrivillig amazone forfatter Merete von Eyben
8. Fødte ledere, præst, forfatter Johannes Møllehave
9. Vil du med til Congo? journalist Ole Vestergaard
10. Nyliberalismen har sejret sig ihjel cand.scient.adm., redaktør for Vision Jens Jonatan Steen
11. Da danskerne vågnede op professor Niels I. Meyer
12. Luftmennesker? forfatter og skibent Mustafa Can
13. Giv os samvittigheden tilbage. overlæge Jytte F. Møller, overlæge Mogens K. Skadborg
14. Rejs jer, fordømte filminstruktør Christian Braad Thomsen
15. Hvad skal der blive af dansk? direktør Sabine Kirchmeier-Andersen
16. Med klap for det ene øje direktør Elisabeth Møller Jensen
17. Supermagts sidste dage historiker, ph.d.stud. Robert Petersen
18. Danmark, en tilstandsrapport socialrådgiver Flora Gosh
19. Midt i en knibetid tekstforfatter Hanne Korvig
20. Gråzonen førtidspensionist Rikke Lorenzen
21. Når det er danskeren, der er udlænding Ulandsmedarbejder, MS Steen Pedersen
22. Forældre på halv tid folkeskolelærer Birgit Halling
23. Forhandling med Taleban? professor, dr.phil. Poul Villume
24. Den sidste arbejdsreserve praktikant Malene Lotz
25. En ny maskulinitet? lektor, ph.d. Kenneth Reinicke
26. Nedlæg de teologiske fakulteter cand.mag. Jens-André P. Herbener, cand.mag. Philippe Provencal
27. Det hvide guld professor, dr.med. et scient. Jens F. Rehfeld, professor emeritus Torben Clausen, professor, dr.med. Niels E. Skakkebæk
28. Cykle for livet mf (SF) Pia Olsen Dyhr
29. De anderledes unge direktør Preben Engelbrekt, læge Jens Kr. Gotrik
30. Ligestilling er en utopi filminstruktør Søren Fauli
31. Danmark som politistat lektor Gorm Harste